

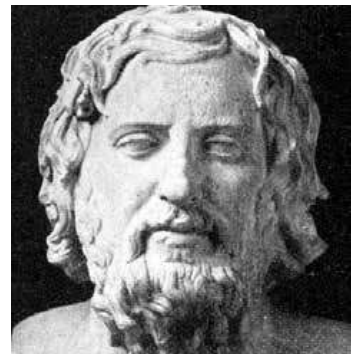
ikke ligeså stor virkning eller rettere uendeligt større end hin beundrede, der lønnes med ni gange hurra, og hvorfor?

Fordi han bruger stikordet, som mængden gider høre; altså ikke fordi han talte vist, thi støjen tillod ingenlunde at høre tydeligt, hvad han sagde, men fordi han anbragte et ord, som ethvert fæ kan sige, altså fordi han ikke var taler, men *bælgetræder*, dvs. 'person der pumper luft til et orgel'.

Den spekulative distraktion må alene psykologisk forklares af den bestandige omgang med verdenshistorien, med det forbigangne. I stedet for ved ret at være opmærksom på sig selv, som den, der lever i det nærværende og har det tilkommende for sig, for således at ledes til psykologisk at kunne reproducere det individuelle moment, der kun er en faktor med i det verdenshistoriske, mingelerer man alt og vil anticipere sin egen forbigangenhed – for så at komme til at handle, uagtet det dog synes temmelig let at forstå, at når man først er blevet forbigangen, så har man handlet.

Kun ved nøje at agte på mig selv, kan jeg ledes til at sætte mig ind i, hvorledes en historisk individualitet har båret sig ad den gang han levede; og kun således forstår jeg ham, når jeg i min forståelse bevarer ham levende, og ikke, ligesom børnene, slår uret i stykker for at forstå livet i det, og ikke, som spekulatøren, forvandler ham til noget ganske andet for så at forstå ham.

Men af ham som den afdøde kan jeg ikke få at vide, hvad det er at leve; det må jeg erfare ved mig selv, og derfor må jeg forstå mig selv, og ikke omvendt, efter først verdenshistorisk at have misforstået ham, nu går videre og lade denne misforståelse hjælpe mig til at misforstå mig selv, som var jeg også afdød. Den verdenshistoriske individualitet har formodentlig, da han leve-

Xantippe som Sokrates var gift med. De havde tre sønner. Efter sigende havde hun en skarp tunge, var arrig, stridslysten og ondsindet. - Det er i den græske forfatter Xenofons (o. 425-354 f.v.t.): Symposium, at Sokrates bliver spurgt om, hvorfor han havde giftet sig med Xantippe, og han svarede blandt andet: Hvis jeg kan tolerere hendes vilde ånd, så kan jeg med lethed knytte mig til ethvert menneske. - Som det fremgår af Platons: Faidon, var Xantippe fortvivlet over dødsdommen over Sokrates.

Retssagen mod Sokrates er skildret i Platons dialog: Sokrates' Forsvarstale.

de, hjulpet sig med den subjektive etik, og så har styrelsen øget den verdenshistoriske betydning til, hvis han fik nogen sådan*].

*] Et af de mennesker, der står mest udmærkede og betydningsfulde som verdenshistoriske figurer, er vel Sokrates.

Hvorledes hænger det sammen med ham? Lad nu systemet bag efterfatte hans nødvendighed, nødvendigheden af, at han blev til, og hans moder var en jordemoder, nødvendigheden af at hans fader ved et orakel bødes at lade barnet passe sig selv og aldrig tvinge det (besynderlige liv, når det betragtes som opgave for en nødvendig metode), nødvendigheden af, at han blev gift, netop med Xantippe, af at han blev dømt fra livet netop med tre stemmers majoritet – thi her er alt nødvendigt, og godt er det, at systemet kun har med afdøde at gøre, hos en levende måtte det være utåleligt at blive forstået på den måde.

Men lad os nu også, mindre systematisk, mere enfoldigt se, hvorledes han bar sig ad, da han levede, da han gik omkring på torvet og gækkede sofistene, da han var et menneske og selv i den latterligste situation, der måske er opbevaret om ham, (jævnfør Antoninus *Philos – ad se ipsum*, 11'te bind, paragraf 28) der han, fordi Xantippe havde taget hans klæder på og var gået ud, måtte kaste en hud om sig og således fremtræde på torvet til stor moro for hans venner, dog endnu var et menneske, og selv i sin hud ikke så latterlig, som han siden blev det i systemet, der han træder frem fantastisk drapperet med en paragraf's rige systematiske omhæng.

Talte Sokrates om, hvad det var tiden fordrede, fattede han det etiske, som noget en profet med et verdenshistorisk blik skulle opdage, eller havde opdaget, eller som noget, der afgjordes ved *ballotation*, dvs. 'afstemning ved hjælp af kugler'?

Nej, han var alene beskæftiget med sig selv, forstod ikke engang at tælle til fem, når det gjaldt om at tælle stemmer (jævnfør Xenofon), duede ikke til at være med, hvor det gælder om at være flere om budet, end sigte da, hvor der er et verdenshistorisk opløb med om budet.

Han passede sig selv – og så går styrelsen hen og øger en verdenshistorisk betydning til hans ironiske selvtilfredshed.

Skade, at man nu i et par tusinde år slet intet har hørt fra ham, kun guden ved, hvad han tænker om systemet.

Dette har en vis klasse mennesker rigtigt indset, skønt de ellers er langt fra at træffe det sande, da de går til den modsatte yderlighed. Disse er spotterne og de vantro, der mener, at hele verdenshistorien drejer sig om rene ubetydeligheder, om 'et glas vand'.

Modsætningen danner spekulationen, der vil gøre den afsjælede historiske individualitet til en

Den romerske kejser Marcus Aurelius Antoninus (121-180). Det er i hans bog: Den romerske Kejsers opbyggelige Betragtninger over sig selv forfattede udi tolv Bøger (1752), at Sokrates omtales.

metafysisk bestemmelse, et slags kategorisk benævnelse på forholdet mellem årsag og virkning tænkt i immanens. Begge har uret; spotteren gør mennesket uret, spekulatøren gør Gud uret. Verdenshistorisk er vel det enkelte subjekt en ubetydelighed, men det verdenshistoriske føjes jo også til; etisk er det enkelte subjekt uendelig vigtigt.

Tag hvilken som helst menneskelig lidenskab og lad den i individet forholde sig til det etiske: Så har dette etisk set stor betydning, verdenshistorisk måske slet ingen, måske meget stor, thi det verdenshistoriske kommer, etisk set, til ved et måske. Medens da hint forhold mellem lidenskab og det etiske beskæftiger det eksisterende individ til det yderste (det er dette som spotteren kalder intet, og dette som spekulatøren spekulativt overser ved hjælp af immanensen), danner måske den verdenshistoriske styrelse for dette individ en refleksions omgivelse, hvorved hans livs forhold får vidtgribende, verdenshistorisk betydning. Han har den ikke, men styrelsen øger den til ham.

Spotteren ler og siger: Se alt dette drejede sig om krænkede stolthed, det vil sige, om intet. Men dette er usandt, thi krænkede stoltheds forhold til det etiske er etisk set ikke ligegyldigt, ikke et intet; og det verdenshistoriske er noget ganske andet, som ikke ligefrem fulgte af hint forhold.

For spekulatøren løber alt i et. Den har overvundet spotten og vantroen, ikke ved at frelse det etiske ud fra det verdenshistoriske, men ved at få rub og stub *durcheinander*, dvs. 'mellem hinanden, hulter til bulter,' bragt ind under en deklamerende immanens-teori. Men spotten hævner sig, den er så langt fra at være udelukket, at man snarere skulle tro, spekulatøren havde lukket sig inde med den: Så latterlig er den blevet.

Distraktionen hævner sig, når spekulatøren i etikken vil, at et nu levende individ skal handle i kraft af en immanens-teori, det vil sige, skal handle i kraft af at lade være at handle, thi immanensen er kun for betragtningen væsentlig og i sandhed for Gud, indbildt for velbårne professorer og deres slægt og venner.

Men er det således voveligt, at have med den verdenshistoriske betragtning at gøre, så er måske indsigelsen en følge af fejhed og dvaskhed, der jo altid er tilrede for at sinke de begejstrede, her de verdenshistoriskes høje flugt, som vel vide, hvor voveligt den er, men derfor også vove. Ingenlunde.

Dersom noget i verden kan lære et menneske at vove, da er det etikken, der lærer at vove alt for intet, at vove alt, deriblandt også at forsage verdenshistorisk smigreri, for at blive til intet. Nej, indvendingen er højmodig netop fordi den er etisk, den siger, det etiske er absolut og i al evighed det højeste, og det er ikke ethvert dristigt vovet, der er halvt vundet, thi der gives også et dristigt vovet, hvor meget er tabt; desuden er jo et dristigt vovestykke ikke et højtt travende ord, ikke et interjektions-udbrud, men et møjsommeligt arbejde, et vovestykke er ikke et om end nok så dumdristigt tummultuarisk opråb, men en stille indvielse, der ved, der intet optages forud, men sætter alt ind.